



Latvijas
kvalifikāciju
ietvarstruktūra



Eiropas
kvalifikāciju
ietvarstruktūra

Darba seminārs

TERMINOLOĢIJA EIROPAS UN LATVIJAS KVALIFIKĀCIJU IETVARSTRUKTŪRU KONTEKSTĀ

2016. gada 15. septembrī

Noslēguma diskusijas kopsavilkums

1. Termini, kuru apspriešana būtu jāturpina.

“Learner - Izglītības guvējs”

- Paradigmas maiņai jāatspoguļotos arī terminos, tāpēc šobrīd normatīvajos aktos lietotais termins “izglītojamais” ir izskaužams, bet vietā ir jāatrod cits vārds, kurā iekļautu visus, no bērna līdz pieaugušajiem. Pašlaik katrai izglītības pakāpei ir savs termins - studenti, skolēni, audzēkņi, bet pieaugušo izglītībā trūkst atbilstoša termina.
- 2005. gadā ierosinātais “mācēns” tika atmests. Bet varbūt ir laiks pie tā atgriezties. Pat ja sākumā jaunais termins liksies dīvains, ar laiku tas tiks pieņemts. Pēc analogijas ar studentiem varētu būt “mācenti”.
- “Izglītības guvējs” ir labs kompromisa risinājums, noteikti ir iespējams izveidot normālus teikumus, tomēr būtu jātiecas uz vienvārda terminiem, īpaši attiecībā uz svarīgiem terminiem.
- Taču šo terminu varētu būt grūti ieviest profesionālajā izglītībā (“profesionālās izglītības iestādes izglītības guvējs”) un neformālajā izglītībā (“Knipelēšanas kursu izglītības guvējs”)

“Training - Apmācība”

- Terminam “apmācība” ir izveidojusies emocionāli negatīva pieskaņa (saistībā ar dresūru, autoritārismu, kaut ko prestiža ziņā zemāku), kas traucē to lietot, un tas tiek aizstāts, piemēram, ar terminu “mācības”.
- Termins “apmācība” ir nepieciešams, jo notiek arī apmācība, ne tikai mācīšanās, tā var būt arī tikai epizode mācību procesā, kad praktiski tiek norādīts, kas jādara.
- Tomēr nevajadzētu skaidrot šo terminu kā apmācību posmu, kas ietver tikai instrukcijas praktiskai prasmju attīstīšanai. Šāds skaidrojums ir šaurāks nekā angļu valodas termins “training”.

Citi termini:

- “Vērtēšana” un “novērtējums” - nepieciešams papildu skaidrojums šiem terminiem jo Izglītības likumā ir iekļauta summatīvā un formatīvā vērtēšana, bet gan skolēni, gan skolotāji ir vērsti uz atzīmi.
- “Izglītības dokuments” - labāk būtu to izteikt ar vienu vārdu (piemēram, “sertifikāts”, lai gan “sertifikāta” nozīme latviešu valodā ir daudz šaurāka).

- “Darba vidē balstītas mācības” - nav skaidrs, kāpēc “school based learning” tulkots kā “skolas vidē balstīta mācīšanās”, bet “work based learning” kā “darba vidē balstītas mācības”.
- “Mācīšana” – vajadzētu precizēt definīciju, jo skaidrojums, ka skolotājs vada izglītības guvēja mācīšanos, ir pretrunā ar paradigmu par apzināto mācīšanos, kad izglītības guvējs pats nosaka tempu, vajadzības, mērķus. Skolotājs ir blakus, drīzāk rosina un virza, bet ne palīdz, ne vada. Tomēr “vada” ir labāk nekā “dod zināšanas”.
- “Mācīšanās rezultāti” - normatīvos aktos ir “sasniedzamie rezultāti”, “studiju rezultāti”, kas, saskaņā ar paradigmas maiņu, būtu jāmaina uz “mācīšanās rezultātiem”.
- Nepieciešams izskatīt un ietvert arī terminus “ārpusformālā izglītība”, “profesionālās kvalifikācijas prasības”, “Learning at work”, “Quality assurance”, “riska grupa” (izglītību agrīni pametušo kontekstā), “amatizglītība”, amatmācība”.

2. Turpmākās darbības, lai risinātu izaicinājumus terminoloģijas veidošanā.

- Akadēmiskās informācijas centram ziņojums jānosūta LZA Terminoloģijas komisijai un Izglītības un zinātnes ministrijai.
- Terminu jāapstiprina un jāpievieno AkadTerm, lai būtu visiem brīvi pieejami. Tas jau ir LZA Terminoloģijas komisijas uzdevums.
- Jāstrādā pie tā, lai izveidotie termini tiktu arvien plašāk izmantoti normatīvajos aktos un sabiedrībā.
- Terminu atveidē jābalstās uz starptautiskiem standartiem (ISO 704:2009 Terminology work), kas nosaka galvenos principus.
- Terminu ir jāskata savstarpējās kopsakarībās.
- Jāvar attulkot atveidoto terminu pareizi atpakaļ uz angļu valodu. Dokumentu tulkojumos izmantot latviešu valodā lietotos terminus (iekavās norādot angļu variantu).
- Turpmākajā darbā terminoloģijas izstrādei vajadzētu iesaistīt Eiropas tīklu speciālistu, kas strādā plašākā Eiropas lietu kontekstā.
- AIC paveiktais darbs ir labs piemērs, kā piesaistīt līdzekļus, lai risinātu šādus izaicinājumus. Kādam jāuzņemas atbildība un jāpiesaista līdzekļi, lai arī turpmāk kaut kas notiktu šajā jomā.

3. Nepieciešamie grozījumi normatīvajos aktos.

- Izglītības un zinātnes ministrijai nepieciešams rosināt grozījumus Izglītības likuma 1. pantā “Likumā lietotie termini”.